

معاونت شهرسازی و معماری

Tabriz Municipality
Urbanism & Architecture Deputy

دانشنامه

حریح کلانشهر تبریز

ENCYCLOPEDIA

OF TABRIZ METROPOLIS BOUNDARY

سال ۱۴۰۱ هـ. ش

2022

عنوان و نام پدیدآور

دانشنامه حریم کلانشهر تبریز - Encyclopedia of Tabriz metropolis boundary
رحمن علی حسینی، محمدرضا رضاخانلو، رضا احمدی، هانیه عباس زاده
[ایرانی] شهرداری تبریز، معاونت شهرسازی و معماری
تبریز، بهار دشت، ۱۴۰۱.

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست‌نویسی

یادداشت

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

۲۱۶ ص. | مصور، نقشه، جدول، نمودار | ۲۲ × ۲۹ سم
978-622-7520-46-0

فهرست

کتابنامه: ص. ۲۱۵ - ۲۱۶

شهرها و شهرستان‌ها -- ایران -- تبریز -- حریم
شهرسازی -- ایران -- تبریز -- طرح و برنامه‌ریزی

Cities and town -- Iran -- Tabriz -- Limits

علی حسینی، رحمن، ۱۳۵۸ -

رضاخانلو، محمدرضا، ۱۳۵۱ -

احمدی، رضا، ۱۳۴۶ -

عباس زاده، هانیه، ۱۳۶۴ -

IIIT۱۲۷

۳۰۷/۷۶۰۹۵۵۳۲۲۲

۸۴۱۹۶۹۵

رده‌بندی کنگره

رده‌بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

کتابخانه

شماره: ۴۵۸

تاریخ:

۱۴۰۲/۰۸/۱۳

انتشارات
بهاردخت

سازمان شهرسازی و معماری

دانشنامه حریم کلانشهر تبریز

ENCYCLOPEDIA OF TABRIZ METROPOLIS BOUNDARY

مدیر پروژه: محمد عزتی

ناظر فنی: محمدرضا رضاخانلو

پدیدآورندگان: رحمن علی حسینی، محمدرضا رضاخانلو، رضا احمدی، هانیه عباس زاده

کارتوگرافی و GIS: رحمن علی حسینی

چاپ و صحافی: پرنیان

ناشر: بهاردخت

شمارگان: صد جلد

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱

محل چاپ: تبریز

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۲۰-۴۶-۰

تبریز، چهارراه ابوریحان، نیش لاله زار جنوبی، ساختمان معاونت شهرسازی و معماری شهرداری تبریز
کدپستی: ۵۱۷۴۴۳۳۱۱۹ • تلفن: ۰۴۱۳۳۷۹۳۳۶۳ • دورنگار: ۰۴۱۳۳۷۹۹۲۳۹

این کتاب هدایی بوده و فاقد قیمت می‌باشد.
کلیه حقوق چاپ و نشر اثر به معاونت شهرسازی و معماری شهرداری تبریز تعلق دارد.
هرگونه کپی‌برداری غیرمجاز، مجازات دارد.

امروزه رشد سریع شهرنشینی و گسترش بی‌ضابطه شهرها و اراضی پیرامون آنها به ویژه در کشورهای درحال توسعه، موجب شده تا امر برنامه‌ریزی برای کلانشهرها در جهت حفاظت و کنترل محدوده آن به یکی از چالش‌های اصلی مدیریت شهری در قرن حاضر بدل شود. در وضعیت کنونی، شهرها مرزبندی‌های سنتی خود را به دلیل پراکندگی و گسترش بی‌برنامه از دست داده و فرآیند شهری شدن اراضی حریم کلانشهرها، اراضی کشاورزی و بایر را به بدنه اصلی شهر متصل می‌کند. متأسفانه در کشور ما، این نواحی اغلب به علت تغییر کاربری اراضی کشاورزی، گسترش افقی شهر، افزایش تراکم جمعیت، ساخت و سازهای بی‌رویه، تخریب محیط زیست و... به کانون‌های بحرانی برای شهر تبدیل شده‌اند. مدیریت و برنامه‌ریزی حریم کلانشهرها به‌ویژه در تبریز، موضوعی است که به دلایل مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فضایی-کالبدی در روابط بین سطوح مختلف برنامه‌ریزی، تنش‌زا و چالش برانگیز است و غلبه بیش از حد نگرش کالایی و اقتصادی به حریم، روابط بین شهرداری‌ها و دیگر نهادهای خدمات‌رسان در سطح فراشهری، روابط بین شهرداری‌ها و سطوح حکومتی فراشهری و منطقه‌ای مانند استانداری‌ها، فرمانداری‌ها و بخش‌داری‌ها و همپوشانی وظایف بین این نهادها (در کنترل و نظارت بر حریم) که منجر به کاهش ظرفیت کنترل اثربخش این پهنه سرزمینی و بروز تنش‌های مدیریتی می‌شود. از این رو نظارت بر ضوابط حریم و برنامه‌ریزی برای تدوین راهکارهای مناسب برای آن، موضوع و چالشی شهری-منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای است. از سویی دیگر، بایستی روابط مردم به عنوان ذی‌نفعان اصلی، با نهادهای دولتی و عمومی، به درستی و با شفافیت بیان شود که نیاز به مدیریت یکپارچه حریم را بیشتر نمایان می‌سازد.

دکتر یعقوب هوشیار
شهردار تبریز

خریم شهرها به عنوان تنفسگاه و ذخیره ای برای توسعه انی شهر، فستی اراضی، بلافصل پیرامون محدوده شهر از قبیل عوارض طبیعی و انسان ساخته، شامل روستاها، شهرک های صنعتی، اراضی زراعی و باغی، اراضی ملی و ... می باشد که حدود آن توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب و ابلاغ شده است. بر اساس قانون، نظارت بر احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات که به موجب طرح ها و ضوابط مصوب در داخل خریم شهر مجاز شناخته شده و حفاظت از خریم به استثنای شهرک های صنعتی به عهده شهرداری مربوطه می باشد.

با توجه به وظایف تعریف شده برای شهرداری و سایر ارگانها در حفاظت و مدیریت اراضی خریم شهر، لازم است شناخت کاملی از پدیده های موجود در آن و چیدمان فضایی آنها و همچنین موانع و تنگناهای پیش روی مدیریت و حفاظت از بهنه های مذکور داشته باشیم و در این ارتباط نمی توان تهدیدها و دغدغه ها را نادیده گرفت. بنابراین هم ظرفیت های قانونی و هم نواقص قانونی وجود دارد که لازم به ثمر رسیدن اقدامات و برنامه ها، مشارکت، هماهنگی و هم افزایی دستگاههای متولی صیانت از خریم می باشد.

در این راستا حوزه معاونت شهرسازی و معماری شهرداری کلانشهر تبریز اقدام به تهیه و تدوین مجموعه حاضر نموده تا ضمن آشنایی بیشتر با وضعیت موجود خریم، بتوان دورنمای توسعه پایدار آن را ترسیم کرد.

امید است دستگاه های اجرایی مرتبط یا متولی در صیانت و حفاظت، با همکاری و هماهنگی لازم شهرداری تبریز را در تحقق اجرای قوانین و مقررات در حفظ خریم شهر یاری نمایند.

دکتر محمد عزنی
معاون شهرسازی و معماری

۱	۱- آشنایی با استان آذربایجان شرقی.....
۲	۱-۱- نگاهی به منطقه شهری (مجموعه شهری) تبریز.....
۷	۱-۲- شهرستان تبریز.....
۸	۱-۳- شهر تبریز.....
۹	۱-۳-۱- عوامل جغرافیایی.....
۱۰	۱-۳-۲- عوارض زمین، توپوگرافی و شیب‌های محدوده.....
۱۱	۱-۳-۳- اقلیم شهر تبریز.....
۱۱	۱-۳-۴- ویژگی‌های اقتصادی.....
۱۲	۱-۳-۵- روند تاریخی شکل‌گیری شهر تبریز.....
۱۳	۱-۳-۵-۱- ویژگی‌های کالبدی شهر تبریز قبل از دهه ۱۳۰۰.....
۱۵	۱-۳-۶- ترکیب کالبد شهری تبریز.....
۱۶	۱-۳-۶-۱- ساختار تاریخی.....
۱۶	۱-۳-۶-۲- ساختار سنتی.....
۱۷	۱-۳-۶-۳- ساختار روستایی.....
۱۷	۱-۳-۶-۴- ساختار سنتی نوین.....
۱۸	۱-۳-۶-۵- ساختار طراحی شده.....
۱۹	۱-۳-۶-۶- ساختار حاشیه‌ای.....
۱۹	۱-۳-۶-۷- مجموعه سازی.....
۱۹	۱-۳-۷- فرهنگ‌های زیست شهری تبریز.....
۲۱	۱-۳-۸- جمعیت.....
۲۳	۲- آشنایی با حریم شهر.....
۲۵	۲-۱- سیر تحول قوانین محدوده و حریم در ایران.....
۲۶	۲-۲- حریم کلانشهر تبریز.....
۲۶	۲-۳- در باب مفهوم روستاها.....
۲۷	۲-۳-۱- جمعیت مناطق روستایی شهرستان تبریز.....
۴۶	۲-۴- روستاهای واقع در محدوده و حریم کلانشهر تبریز.....
۴۹	۲-۴-۱- آخولا.....
۵۲	۲-۴-۲- آریا دره سی.....
۵۵	۲-۴-۳- آناخاتون.....
۵۸	۲-۴-۴- اسپس.....
۶۱	۲-۴-۵- اسفهلان.....
۶۴	۲-۴-۶- اسنجان.....